

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Energiaunionin tilaa koskeva katsaus 2015

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Energiaunionin tilaa koskeva katsaus 2015 (E 85/2015 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Maria Kekki, työ- ja elinkeinoministeriö
- ympäristöneuvos Maarit Haakana, ympäristöministeriö
- neuvotteleva virkamies Tuija Talsi, ympäristöministeriö
- johtaja Antti Paananen, Energiavirasto
- edunvalvontapäällikkö Jouko Rämö, Bioenergia ry
- asiantuntija Kati Ruohomäki, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Pertti Salminen, Energiateollisuus ry
- suojeluasiantuntija Hanna Aho, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- johtava asiantuntija Martti Kähkö, Teknologiateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Huoltovarmuuskeskus
- Motiva Oy
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Kuluttajaliitto — Konsumentförbundet ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komission tiedonanto energiaunionin tilasta käy läpi viimeisen yhdeksän kuukauden aikana tehdyt merkittävimmät edistysaskeleet energiaunionin kussakin ulottuvuudessa sekä tärkeimmät suunnitelmat tästä eteenpäin. Vuoden 2016 aikana energiaunionistrategian visiot tullaan muuttamaan EU-tason lainsäädäntöehdotuksiksi. Ohjeistus yhdennetyistä kansallisista energia- ja il-

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2016 vp

mastostrategioista antaa jäsenvaltioille suuntaviivat kansallisten suunnitelmiensa kehittämiseen vuoden 2030 tavoitteiden näkökulmasta. Kansallisissa suunnitelmissa on myös otettava huomioon alueellisten kuulemisten tulokset alueilla, jotka hyötyisivät tiiviimmästä yhteistyöstä naapurijäsenvaltioiden kanssa. Vuonna 2016 komissio tulee esittämään ohjeet siitä, miten alueellista yhteistyötä voidaan vahvistaa ja miten komissio voi tukea alueellista lähestymistapaa. Jäsenvaltioiden kanssa käydyn yhteistyön pohjalta on muodostettu tiedonannon liitteenä olevat indikaattorit. Energiaunionin edistymisen seuraamiseen on luotava kattava seurantajärjestelmä, joka perustuu keskeisiin indikaattoreihin ja jäsenvaltioiden joka toinen vuosi antamiin kertomuksiin kansallisten suunnitelmien etenemisestä. Komissio arvioi etenemistä EU-tasolla vuosittaisessa energiaunionin tilaa koskevassa katsauksessaan sekä tarvittaessa ehdottaa politiikkaa ja toimenpiteitä, joilla varmistetaan energiaunionin tavoitteiden toteutuminen. Perustuen nykyisistä raportointikäytänteistä tehtävään toimivuustarkastukseen ja keskusteluihin jäsenvaltioiden, parlamentin ja sidosryhmien kanssa, komissio tulee 2016 esittämään raportoinnin virtaviivaistamista ja hallinnollisen taakan keventämistä.

Valtioneuvoston kanta

Energiaunioni antaa mahdollisuuden tarkastella energiapolitiikkaa kokonaisvaltaisesti ja keskittyä EU-tasolla olennaiseen kaventamatta jäsenvaltioiden mahdollisuuksia omaehtoiseen ja kustannustehokkaaseen energiapolitiikkaan. Alueellisen yhteistyön osalta Suomi korostaa, että yhteistyön tulisi olla luonteeltaan jäsenvaltioiden välistä avoimuutta sekä tiedonvaihtoa keskittyen oleellisiin energiapolitiikan sektoreihin, kuten energian sisämarkkinoiden kehittämiseen. Uusiutuvan energian tavoitteiden asettamisessa ja saavuttamisessa alueellisen yhteistyön tulisi perustua jäsenvaltioiden vapaaehtoisuuteen.

Suomi on painottanut, että hallinnollisen taakan keventäminen ja raportoinnin yksinkertaistaminen ovat hallintomallin toteuttamisessa avainasemassa. Suomi pitää tärkeänä jäsenvaltioiden omistajuuden säilymistä kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien valmistelussa, päivittämisessä ja erityisesti niistä käytävässä EU-tason dialogissa.

Päästökauppa on keskeinen EU-tason mekanismi, jonka avulla pyritään varmistamaan että EU saavuttaa vuodelle 2030 asetetut päästövähennystavoitteet. Suomen kannalta päästökaupan hiilivuotoa ja ilmaisjakoa koskevat säännöt ovat keskeisiä teollisuuden kilpailukyvyille. Suomen tavoitteena on, että hiilivuotosäännöillä turvataan energiantensiivisen vientiteollisuuden kilpailukykyä. Ilmaisjaon pohjana olevien vertailuarvojen tulisi kannustaa teknologisiin innovaatioihin ja palkita tehokkaimpia laitoksia, mutta samalla niiden tulisi olla realistisia ja niiden saavuttaminen tulisi olla mahdollista koko EU:n alueella.

Päästökauppaan kuulumattomien sektorien eli taakanjakosektorin osalta Suomen tavoitteena on, että tulevassa jäsenmaakohtaisessa taakanjaossa kustannustehokkuus huomioidaan mahdollisimman vahvasti Eurooppa-neuvoston vuoden 2030 tavoitteita koskevien linjausten mukaisesti. Niin sanotun LULUCF-sektorin asemaa koskevaan ratkaisuun Suomi pyrkii vaikuttamaan siten, että nielujen laskentasäännöissä huomioidaan metsäisten maiden erityispiirteet.

Uusiutuvan energian hyödyntäminen parantaa osaltaan myös EU:n ja Suomen energiaturvallisuutta korvatessaan tuontienergiaa. Suomen tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian käyttöä

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2016 vp

myös vuoden 2020 jälkeen. Suomi ajaa EU-tason sääntelyyn perustuvia kannustimia kehittyneille liikenteen biopolttoaineille. Suuria muutoksia biopolttoaineita koskeviin RES- ja ILUC-direktiivin kestävyyskriteereihin ei haluta, koska jatkuvat muutokset luovat epävarmuutta investoijille ja markkinoille. Kestävästi tuotetun bioenergian laskennallinen 0-päästöisyys on säilytettävä, koska bioenergian päästöt lasketaan jo maankäyttösektorilla ja päästöjen laskentaa toiseen kertaan on vältettävä. Metsäbiomassan kestävyydelle ei tule asettaa erillisiä vain energiakäyttöä koskevia kestävänsä metsänhoidon kriteereitä.

Energiatohokkuudessa ja energiatohokkuusdirektiiviä uudistettaessa on tärkeää turvata Suomen hyvän, vapaaehtoisuuteen perustuvan energiatohokkuusjärjestelmän, erityisesti energiatohokkuussopimusten, soveltuvuus myös jatkossa direktiivin toimeenpanossa velvoiteohjelman vaihtoehtona. Muutenkin energiatohokkuustoiminnassa on korostettava kustannustohokkuutta sekä jäsenvaltioiden erityispiirteitä ja erilaisia lähtötilanteita.

Lämmitys- ja jäähdytysstrategiassa ja sen pohjalta jatkuvassa valmistelussa on syytä korostaa EU:n lämmitys- ja jäähdytyssektoreiden eroavaisuuksia jäsenvaltioiden kesken. EU:ssa keskimäärin pääosa lämmityksestä ja jäähdytyksestä on päästökaupan ulkopuolella ja perustuu suoraan fossiilisten energioiden käyttöön, kun Suomessa ja muissa kaukolämpöä paljon hyödyntävissä maissa tilanne on päinvastainen. Keski-Euroopassa yleinen suora kaasulämmitys puuttuu Suomesta lähes kokonaan.

Hyvin toimivat Euroopan laajuiset sähkön sisämarkkinat ovat paras tapa varmistaa kuluttajien sähkönsaanti mahdollisimman kustannustehokkaasti. Markkinoiden tulee olla riittävän joustavat, jotta voimakkaasti lisääntyvä vaihteleva, uusiutuviin energialähteisiin perustuva sähköntuotanto voidaan integroida järjestelmään. Suomi pitää tärkeänä, että uutta markkinamallia kehitettäessä huomioidaan maat, jotka ovat investoineet jo runsaasti älyjärjestelmiin.

Suomi pitää hyvänä, että ilmastokysymysten rinnalla energiaunionissa korostetaan EU:n energiapolitiikan kahta muuta pilaria eli toimitusvarmuutta ja kilpailukykyä. Erityisesti lainsäädännön ja politiikan yhteisvaikutukset yksittäisille sektoreille tulee huomioida nykyistä paremmin.

EU:n energiaturvallisuutta parannetaan parhaiten toimivien energian sisämarkkinoiden luomisen kautta. Keskeistä on, että EU:n energiaturvallisuutta parannetaan mahdollisimman markkinaehtoisin toimin. Energiaturvallisuuden edistämisessä on sekä alueellinen että kansallinen ulottuvuus. Suomi korostaa energiaturvallisuuskeskustelussa biomassan, kehittyneiden biopolttoaineiden ja turpeen merkitystä energiaturvallisuuden parantamisessa kotoperäisinä energialähteinä. Energiatohokkuus on kustannustehokas keino edistää myös energiaturvallisuutta.

Uuden energiateknologian kehittäminen ja käyttöönotto on edellytys energiapolitiikan tavoitteiden saavuttamiselle. EU:n tutkimus- ja kehitystoiminnan tulee erityisesti keskittyä niille tutkimuksen alueille, joissa yhteisötason toiminta tuo lisäarvoa, sekä suuren riskiluokan hankkeisiin ja laajoihin demonstraatiohankkeisiin. Komission kokonaisvaltaisempi tapa tarkastella energiateknologian kehittämistä on tervetullut.

Suomen kannalta on erityisen tärkeää, että EU luo edellytyksiä innovatiivisten liikenteen biopolttoaineiden kehittämiseksi ja markkinoille. Suomi pitää hyvänä, että EU pyrkii saavuttamaan ja yl-

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2016 vp

läpitämään johtoasemaansa energiateknologian tutkimuksessa ja kehityksessä. Lisäksi teknologianeutraalisuus on tärkeää.

Suomi ottaa erikseen kantaa energiaunionin alla annettaviin tiedonantoihin ja lainsäädäntöehdotuksiin.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä. Euroopan komissio on tiedonannossaan "Energiaunionin tilaa koskeva katsaus 2015" arvioinut energiaunionin etenemistä viidellä osa-alueella: vähähiiliseen talouteen siirtyminen, energiatehokkuus, yhdentyneet energian sisämarkkinat, energiaturvallisuus ja -luottamus sekä tutkimuksen, innovoinnin ja kilpailukyvyyn edistäminen. Kysymyksessä on energiapoliittinen toimintaohjelma, joka tarkastelee sektorin kehittämistä kokonaisvaltaisesti. Komissio onkin ilmoittanut antavansa kuluvan vuoden aikana lähes 100 energia-alan ehdotusta, joista 10 tulee olemaan lainsäädäntöehdotuksia. Lisäksi muilla sektoreilla annettaneen energiaan liittyviä ehdotuksia, kuten päästökaupan ulkopuoliseen päästövähennykseen liittyen (taakanjakopäätös) sekä maankäyttöön ja metsään liittyvä LULUCF-ehdotus. Energiaunionia koskevien päätösten olisi parannettava vähähiilisen, kustannus- ja energiatehokkaan ja monipuolisen energiantuotannon ja käytön sekä investointien edellytyksiä. Tiedonannossa asetetaan tavoitteeksi, että Eurooppa säilyttää johtavan asemansa vähähiiliseen talouteen siirtymisessä myös Pariisin ilmastositomuksen saavuttamisen jälkeen. Eurooppaa käsitellään perinteisen, jäsenvaltioiden ja koko EU:n tason ohella alueellisesta perspektiivistä.

Käsillä olevassa valtioneuvoston kirjelmässä arvioidaan Suomen asemaa suhteessa edellä kuvattuun viitekehykseen. Talousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kirjelmässä esitettyihin päälinjoihin kiinnittäen kuitenkin erityisesti huomiota seuraaviin osa-alueisiin.

Energian toimitusvarmuus. Energian toimitusvarmuuden kannalta olisi tärkeää energialähteiden ja -toimittajien monipuolisuus. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan EU on edennyt tähän tavoitteeseen pyrkimisessä. Kuitenkin useat jäsenvaltiot, Suomi mukaan lukien, ovat edelleen täysin tai pääasiallisesti kaasutoimitusten suhteen riippuvaisia Venäjästä. Tämä yhden kaasuntoimittajan malli vaikuttaa näissä maissa kuitenkin hyvin eri tavoin johtuen kunkin valtion erilaisista vaihtoehtojen energialähteiden valikoimasta. Suomessa energiansaanti on siten usean eri energiamuodon ja -toimittajan varaan rakentunut, etteivät yksinomaan kaasun toimitushäiriöt merkitse vakavaa häiriötä Suomen energian kokonaistoimitusvarmuudelle. Tähän liittyen talousvaliokunta kuitenkin muistuttaa Suomen ja Viron välille rakennettavan BalticConnector-hankkeen tärkeydestä; kaasuputki yhdistää tulevaisuudessa Suomen Baltian ja Keski-Euroopan kaasumarkkinoihin. Jäsenvaltioiden välisten olemassa olevien mm. sähkön siirtoyhteyksien kehittämistä ja uusien rakentamista on pidettävä korkean prioriteetin hankkeina.

Energian sisämarkkinoiden yhdentyminen. Kuluttajien aseman ja markkinoiden joustavuuden vahvistaminen ovat energiaunionin keskeisiä tavoitteita. Kansallisten tukijärjestelmien ylläpito on nähty perusteltuna muun muassa uusiutuvien energialähteiden ja innovatiivisten ratkaisujen käyttöönoton vauhdittamiseksi. Järjestelmiä tulisi kuitenkin kehittää mahdollisuuksien mukaan markkinalähtöisesti ja siten, etteivät ne rapauta energian sisämarkkinoiden perustana olevaa tasa-

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2016 vp

puolisten kilpailuolosuhteiden periaatetta. Alueellisen yhteistyön tulee olla ensisijaisesti jäsenvaltioiden välistä sovittua yhteistyötä. Pohjoismaisia hyvin toimivia sähkömarkkinoita tulisi edelleen kehittää ja pitää eurooppalaisen sähkömarkkinan esikuvana.

Energiatehokkuus. Energiaunionin kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota vielä hyödyntämättömään tehostamispotentiaaliin erityisesti rakennus- ja liikennesektoreilla. Tavoitteena on lisätä energiatehokkuutta rakennusten kaukolämmön ja -jäähdytyksen, liikenteen hallinnan ja hiilidioksidipäästövaatimusten avulla sekä älyteknologian hyödyntämisellä. Kulutuksen vähenemisen kautta energiatehokkuus lisää osaltaan energiaturvallisuutta ja huoltovarmuutta. Talousvaliokunta pitää näitä tiedonannossa esitettyjä linjauksia oikeansuuntaisina ja kannatettavina.

Päästövähennykset. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut esiin kysymys vastikään saavutetun Pariisin sopimuksen vaikutuksista EU:n säädösviitekehukseen. Talousvaliokunta huomauttaa, että EU:n asettamat tavoitteet ovat osin kunnianhimoisemmat Pariisin sopimukseen nähden. Tavoitteenasetannassa tulee huomioida päästöjen mahdollinen siirtyminen Euroopan ulkopuolelle. Tämä on pyrittävä minimoimaan huolehtimalla ilmaisjakomekanismin toimivuudesta, kunnes tasapuolinen kansainvälinen ilmastopöytäkirja on voimassa. Tavoitteita määriteltäessä tulee huomioida valtioiden lähtötasojen erilaisuus. Jo tehdyt toimenpiteet tulee ottaa huomioon lisävelvoitteita asetettaessa. Talousvaliokunta tähdentää teknologianeutraaliuden ja kustannustehokkuuden merkitystä tavoiteltaessa kattavaa, laajasti hyväksyttävää päästövähennysjärjestelmää.

Lopuksi. Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston kirjelmässä esitettyjä Suomen kantoja pääasiallisesti perusteltuina. Valiokunta korostaa, että energiasektorin normiston kaikessa valmistelussa tulee jättää riittävästi liikkumavaraa kansallisten erityispiirteiden (luonnonvarat, ilmasto-olosuhteet, maantieteellinen sijainti) tarkoituksenmukaiseksi huomioonottamiseksi, mukaan lukien kansallisesti hyviksi havaitut parhaat käytännöt, joista hyvä esimerkki on energiatehokkuussopimukset. Erityisesti talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi vaikuttaa aktiivisesti maankäyttösektorin ratkaisuihin siten, että laskentasaäntöjen määrittelyssä huomioidaan Suomen kaltaisten metsäisten maiden hiilinielut ja muut erityispiirteet. Metsäpohjaisen raaka-aineen tuotannon kestävyyskriteerien on oltava yhtäläiset loppukäyttömuodosta riippumatta.

Uusiutuvan energian käyttöä tulisi edistää teknologianeutraalisti, kustannustehokkaasti ja mahdollisimman markkinaehtoisesti. Biomassan ja puun hiilineutraaliuden olisi säilyttävä EU:ssa kansainvälisten määrittelyjen mukaisina. Kestävyyskriteereiden ei tule rajoittaa Suomen biotalouskasvutavoitteiden toteutumista. Talousvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan Suomessa on erinomaiset mahdollisuudet kehittää ja investoida kotimaiseen, metsäperäistä raaka-ainetta käyttävään, toisen sukupolven biojalosteiden tuotantoon.

Tutkimus- ja kehitysrahoituksella tulee turvata monipuolinen teknologian ja palveluliiketoiminnan kehitys, jotta Suomi pysyy myös jatkossa puhtaiden ratkaisujen kärkimaana. Tukemalla tutkimusta ja innovointia suomalaisilla toimijoilla olisi mahdollisuus menestyä erityisesti uusiutuvia energialähteitä koskevissa älykkäissä järjestelmissä. Suomessa tarvitaan demonstraatiohankkeita, joissa näitä järjestelmiä pystytään kehittämään sekä arvioimaan niihin liittyvää liiketoimintapotentiaalia. Cleantech-markkina on maailmanlaajuisesti voimakkaassa kasvussa, ja tästä suomalaisyritysten on mahdollista ottaa osansa.

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2016 vp

Talousvaliokunta ilmaisee huolensa energiasektorin ratkaisujen osaoptimoinnin ongelmallisuudesta. Energia- ja ilmastopolitiikka on kokonaisuus, jossa päällekkäisyyksiä tulisi purkaa ja kiinnittää huomiota ohjauskeinojen yhdensuuntaisuuteen. Erityisesti normiohjauksessa on pyrittävä kilpailukykyisen ja ennakoitavan toimintaympäristön luomiseen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin painotuksin.

Helsingissä 26.2.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk (osittain)
jäsen Eero Lehti kok (osittain)
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Ville Skinnari sd (osittain)
jäsen Joakim Strand r (osittain)
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2016 vp

Eriävä mielipide

Perustelut

Pariisin ilmastokokouksen jälkeen EU toimeenpanee energiaunionistrategiaansa uudessa tilanteessa. Pariisissa lähes kaikki maailman maat sopivat pyrkivänsä hiilidioksidineutraaliuteen eli siihen, että CO₂-päästöt ja hiilinielut ovat tasapainossa vuoteen 2050 mennessä. Samalla sovittiin aiempaa kireämmästä tavoitteesta rajoittaa ilmaston lämpeneminen selvästi alle kahteen asteeseen ja pyrkiä 1,5 asteeseen. Uusien kunnianhimoisten tavoitteiden toimeenpano vaatii sekä EU:n että Suomen energia- ja ilmastopolitiikan uudelleentarkastelua.

EU:n ilmastotavoitteiden kiristäminen

Päästövähennystavoitteita ja politiikan ohjauskeinoja on välttämätöntä kiristää, jotta kansainvälisesti jo sovittuihin tavoitteisiin päästään. Suomen tulee liittyä niiden jäsenmaiden joukkoon, jotka vaativat EU:n 2030-päästövähennystavoitteen nostamista vähintään 50 prosenttiin. Tätä puoltaa myös se, että EU on saavuttamassa 2020-päästövähennystavoitteensa jopa ennenaikaisesti. Tutkimuslaitos Sandbag arvioi, että EU on saavuttamassa vuoteen 2020 mennessä jopa 30 prosentin päästövähennykset. Myös Suomi saavutti jo vuoden 2020 tavoitteen etuajassa. Kiristämiseen on siis myös varaa.

Pariisin tuloksen myötä EU:n tulee ottaa kiristetty tavoite huomioon kaikissa energiaunioniin liittyvissä laki- ja muissa esityksissä. Tärkeitä tulevia esityksiä ovat mm. päästökauppadirektiivin uudistaminen, ei-päästökauppasektorin taakanjakopäätös, uusiutuvan energian direktiivin muutos sekä energiatehokkuusdirektiivin muutos, joiden on tuettava uusia tavoitteita.

Talousvaliokunnan olisi pitänyt esittää suurelle valiokunnalle sen edellyttämistä, että hallitus voimakkaasti ajaa EU:n 2030-ilmastotavoitteiden tiukentamista vähintään 50 prosenttiin.

Bioenergian kestävyyskriteerit

Hallituksen tavoitteena on lisätä rajusti biomassan, erityisesti puun, käyttöä energiantuotannossa. Lausunnossaan suurelle valiokunnalle talousvaliokunta esittää, että "kestävyyskriteereiden ei tule rajoittaa Suomen biotalouskasvutavoitteiden toteutumista". Kestävyyskriteereiden tarkoituksena on kuitenkin varmistaa, että bioenergiaa tuotetaan ilmaston ja ympäristön kannalta kestävästi, ei edistää hallituksen bioenergian lisäämistä koskevia tavoitteita.

Uusiutuvan bioenergian on ajateltu sitovan polttamisessa vapautuneen hiilidioksidin uudelleen itseensä puun kasvun seurauksena, mutta viime vuosina tutkimus on asettanut väitteen yhä enemmän kyseenalaiseksi. Erityisesti lyhyellä aikavälillä puun polttamisesta vapautuu ilmakehään runsaasti hiilidioksidia, joka sitoutuu takaisin kasvavaan puuhun hitaasti ja ehtii tällä välin lämmittää ilmakehää pitkään. Lisäksi eri puun muotojen käyttämisestä energiaksi vapautuu hyvin eri määriä hiilidioksidia. Esimerkiksi VTT:n ja SYKE:n tutkijat ovat viime aikoina nostaneet esiin tarpeen määritellä bioenergian päästöjen laskentasäännöt uudelleen tieteelliseen näyttöön perustuen.

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2016 vp

Komissio antaa tänä vuonna esityksen bioenergian kestävyyskriteereistä. Suomen tulee edistää kriteerien luomista ja perustamista tieteelliseen tietoon. Bioenergiaa ei tule pitää laskennallisesti nollapäästöisenä, jos tutkimus ei nollapäästöisyyttä osoita. Erityisesti turpeen osalta kriteereistä on saatava sellaiset, että turpeen käyttö energiantuotannossa voidaan lopettaa 2020-luvun aikana.

Talousvaliokunnan olisi pitänyt esittää suurelle valiokunnalle sen edellyttämistä, että Suomi tukee EU:n yhteisten bioenergian kestävyyskriteerien luomista sekä kriteerien perustamista tuoreimpaan tieteelliseen tietoon.

Energian toimitusvarmuus

Talousvaliokunta korostaa, että energian toimitusvarmuuden kannalta olisi tärkeää energialähteiden ja -toimittajien monipuolisuus. Tästä olemme yhtä mieltä. Valiokunta ei kuitenkaan nosta esiin sähkönsiirtoyhteysien kehittämistä kaasunsiirtoyhteysien lisäksi. Sähkönsiirron lisääminen jäsenmaiden välillä edistää unionin laajuisten energiamarkkinoiden luomista sekä suuremman uusiutuvan energian määrän integroimista verkkoon. Myös sähkönsiirtoyhteysien kehittämistä ja uusien rakentamista on pidettävä prioriteettihankkeina. Suomen kannalta oleellinen hanke lähitulevaisuudessa on Ruotsin ja Suomen välisen sähkönsiirtoyhteyden vahvistaminen.

Sähkönsiirtoyhteysien kehittämisen tulisi olla Suomelle ensisijainen prioriteetti suhteessa kaasuyhteysien kehittämiseen.

Alueellinen energiayhteistyö

Pidän alueellisen energiayhteistyön merkitystä suurempana kuin mitä talousvaliokunta lausunnossaan esittää. Tasapuolisten kilpailuolosuhteiden, kustannustehokkuuden ja markkinaehtoisuuden ylläpitäminen on tärkeää. Alueellista yhteistyötä ei kuitenkaan pidä kilpailuneutraliteetin varjolla rajoittaa vain tiedonvaihtoon, kuten valiokunta esittää. Todellisuudessa Pohjoismaat ovat parhaillaan syventämässä energiayhteistyötä Pohjoismaisen neuvoston alla. Energiapolitiikan suunnittelu ja koordinointi naapurimaiden kesken edistää laajempien markkinoiden syntymistä ja Suomen taloudellista etua. Yhteistyö edistää myös energian toimitusvarmuutta sekä riippuvuuden vähentämistä EU:n ulkopuolisesta, kuten venäläisestä, energiasta.

Talousvaliokunnan ei olisi pitänyt vaatia jäsenmaiden alueellisen yhteistyön rajoittamista vain jäsenvaltioiden väliseen tietojenvaihtoon.

Energiatehokkuus

Suomen kannassa energiatehokkuustoimet halutaan pitää vapaaehtoisina. Tähänastiset kokemukset energiatehokkuuspolitiikasta ovat kuitenkin olleet tuloksellisia, kun EU:lla on ollut sitova energiatehokkuustavoite. Energiatehokkuus laskee kustannuksia ja vähentää riippuvuutta tuontipolttoaineista. Suomella on myös paljon venttiä ja vientipotentiaalia energiatehokkuusallalla.

Talousvaliokunta kannattaa energiatehokkuutta edistäviä toimia, mutta ei pakollisia normeja. Energiatehokkuuden edistämisen kokemukset osoittavat, että velvoittavat normit ovat tehokas keino edistää energiatehokkuutta.

Valiokunnan lausunto TaVL 4/2016 vp

Talousvaliokunnan olisi pitänyt vaatia jäsenmaakohtaisen energiatehokkuustavoitteen jatkamista myös EU2030-paketissa ja energiaunionin toimeenpanossa.

Päästötön liikenne

Kannassaan energiaunioniin (U 85/2015 vp) hallitus korostaa biopolttoaineiden käytön edistämistä ja tutkimusta. Liikenteen päästöjen ja öljyn kulutuksen vähentäminen on ilmastonmuutoksen torjumisen haastavimpia alueita. Suomi tarvitsee liikenteen sääntelyssä laajemman katsantokannan.

Talousvaliokunnan olisi pitänyt vaatia, että EU-tasoisia toimia harkitaan myös älyliikenteelle, sähköiselle liikenteelle ja liikenteen energiatehokkuudelle.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että suuri valiokunta edellyttää valtioneuvostoa ottamaan huomioon eriävissä mielipiteessä esiin tuodut näkökulmat asian jatkovalmistelussa ja toimimaan niiden mukaisesti.

Helsingissä 26.2.2016

Antero Vartia vihr